

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, Πρωταγόρας, 322a-323a

...κατ' ἀρχὰς ἄνθρωποι ὤκουν σποράδην, πόλεις δὲ οὐκ ἦσαν· ἀπώλλυντο οὖν ὑπὸ τῶν θηρίων διὰ τὸ πανταχῇ αὐτῶν ἀσθενέστεροι εἶναι, καὶ ἡ δημιουργικὴ τέχνη αὐτοῖς πρὸς μὲν τροφήν ἱκανὴ βοηθὸς ἦν, πρὸς δὲ τὸν τῶν θηρίων πόλεμον ἐνδεής –πολιτικὴν γὰρ τέχνην οὐπω εἶχον, ἧς μέρος πολεμικῆ– ἐζήτουν δὴ ἀθροίζεσθαι καὶ σώζεσθαι κτιζόντες πόλεις· ὅτ' οὖν ἀθροισθεῖεν, ἡδίκουν ἀλλήλους ἅτε οὐκ ἔχοντες τὴν πολιτικὴν τέχνην, ὥστε πάλιν σκεδαννύμενοι διεφθείροντο.

Ζεὺς οὖν δείσας περὶ τῷ γένει ἡμῶν μὴ ἀπόλοιτο πᾶν, Ἐρμῆν πέμπει ἄγοντα εἰς ἀνθρώπους αἰδῶ τε καὶ δίκην, ἵν' εἶεν πόλεων κόσμοι τε καὶ δεσμοὶ φιλίας συναγωγοί. Ἐρωτᾷ οὖν Ἐρμῆς Δία τίνα οὖν τρόπον δοίη δίκην καὶ αἰδῶ ἀνθρώποις· «Πότερον ὡς αἱ τέχναι νενέμηνται, οὕτω καὶ ταύτας νείμω; νενέμηνται δὲ ὧδε· εἷς ἔχων ἰατρικὴν πολλοῖς ἱκανὸς ἰδιώταις, καὶ οἱ ἄλλοι δημιουργοί· καὶ δίκην δὴ καὶ αἰδῶ οὕτω θῶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἢ ἐπὶ πάντας νείμω;»

«Ἐπὶ πάντας», ἔφη ὁ Ζεὺς, «καὶ πάντες μετεχόντων· οὐ γὰρ ἂν γένοιτο πόλεις, εἰ ὀλίγοι αὐτῶν μετέχοιεν ὥσπερ ἄλλων τεχνῶν· καὶ νόμον γε θεὸς παρ' ἐμοῦ τὸν μὴ δυνάμενον αἰδοῦς καὶ δίκης μετέχειν κτείνειν ὡς νόσον πόλεως».

A1.α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

1. Η πολεμική τέχνη είναι μέρος της πολιτικής .
2. Κατά τον Πρωταγόρα , ο Δίας ανησύχησε για τον πιθανό αφανισμό του ανθρώπινου γένους .
3. Οι τέχνες έχουν διαμοιραστεί σε όλους.

(μονάδες 6)

- β. 1.** «...διὰ τὸ πανταχῇ αὐτῶν»: Σε ποια λέξη του αρχαίου κειμένου αναφέρεται η αντωνυμία «αὐτῶν»;
- 2.** «... οὕτω καὶ ταύτας νείμω;»: Σε ποια φράση του αρχαίου κειμένου αναφέρεται το επίρροημα «οὕτω»; (μονάδες 4)

Μονάδες 10

B1. «Ζεὺς οὖν δείσας περὶ τῷ γένει ἡμῶν μὴ ἀπόλοιτο πᾶν, Ἐρμῆν πέμπει ἄγοντα εἰς ἀνθρώπους αἰδῶ τε καὶ δίκην, ἵν' εἶεν πόλεων κόσμοι τε καὶ δεσμοὶ φιλίας συναγωγοί »: Ποια είναι τα μέρη της πολιτικής αρετής και ποια η λειτουργία τους στην πολιτική κοινωνία;

Μονάδες 10

B2. «Ἐπὶ πάντας», ἔφη ὁ Ζεὺς, «καὶ πάντες μετεχόντων· οὐ γὰρ ἂν γένοιτο πόλεις, εἰ ὀλίγοι αὐτῶν μετέχοιεν ὥσπερ ἄλλων τεχνῶν· καὶ νόμον γε θεὸς παρ' ἐμοῦ τὸν μὴ δυνάμενον αἰδοῦς καὶ δίκης μετέχειν κτείνειν ὡς νόσον πόλεως»: Να βρείτε τέσσερις (4) γλωσσικές επιλογές με τις οποίες παρουσιάζεται η εντολή του Δία για την επιβολή της θανατικής ποινής (μονάδες 4). Πώς δικαιολογείται η αυστηρότητα της ποινής; (μονάδες 6)

Μονάδες 10

B3. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη:

1. Στην καταδίκη του Σωκράτη συνέβαλε και η υποψία ό τι ο φιλόσοφος διαπνεόταν από δημοκρατικά φρονήματα .
2. Η αρχαία ελληνική θρησκεία διέθετε ιερατείο με αποστολή τη μεσολάβηση μεταξύ θεών και ανθρώπων.
3. Στο πρώτο του ταξίδι στη Σικελία ο Πλάτων ήρθε σε επαφή με τη φιλοσοφία των Πυθαγορείων.
4. Η 7^η Επιστολή δίνει πληροφορίες για τη ζωή του Πλάτωνα.
5. Ο Ησίοδος δίνει μια εξαιρετικά αισιόδοξη εικόνα για την εξέλιξη της ανθρωπότητας.

Μονάδες 10

B4.α. Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιό σας καθεμιά αρχαία ελληνική λέξη της **Στήλης Α** με την ετυμολογικά συγγενή της νεοελληνική λέξη της **Στήλης Β** (στη **Στήλη Β** περισεύουν δύο λέξεις).

Στήλη Α	Στήλη Β
1. σποράδην	α. παρακαταθήκη
2. σκεδαννύμενοι	β. θέαμα
3. άπώλλυντο	γ. διασκέδαση
4. ίκανός	δ. θύμα
5. μετεχόντων	ε. σπαρτά
6. θές	στ. πανωλεθρία
	ζ. άφιξη
	η. σχολικός

(μονάδες 6)

B4.β. Για καθεμιά από τις δύο παρακάτω λέξεις να γράψετε μία περίοδο λόγου στα νέα ελληνικά, όπου η ίδια λέξη, στο ίδιο μέρος του λόγου, σε οποιαδήποτε μορφή της (πτώση, αριθμό, γένος, έγκλιση, χρόνο), χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο:

«**διεφθείροντο**», «**δημιουργοί**».

(μονάδες 4)

Μονάδες 10

B5.

Π Α Ρ Α Λ Λ Η Λ Ο Κ Ε Ι Μ Ε Ν Ο

Στο παρακάτω κείμενο, ο συνομιλητής του Σωκράτη Καλλικλής αντιπαραθέτει τους θετούς νόμους της κοινωνίας με το δίκαιο της φύσης.

Νομίζω ότι αυτοί που καθορίζουν τους νόμους είναι οι αδύνατοι άνθρωποι, δηλαδή οι πολλοί. Αυτοί καθορίζουν όχι μόνο τους νόμους αλλά και γενικότερα τι είναι αξιέπαινο και τι αξιοκατάκριτο, με αποκλειστικό κριτήριο τους εαυτούς τους και το συμφέρον τους. Φοβίζονται λοιπόν τους πιο δυνατούς και ικανούς ανθρώπους και τους λένε ότι η πλεονεξία είναι κάτι άσχημο και άδικο και ότι το να ζητά κανείς να έχει περισσότερα από τους άλλους είναι ο πυρήνας της αδικίας. Ο λόγος είναι απλός: αφού οι ίδιοι είναι χειρότεροι, τους αρκεί να έχουν όλοι ίσα μερίδια. Γι' αυτό, το να ζητά κανείς να έχει περισσότερα από τους πολλούς νομίζεται άδικο και άσχημο και θεωρείται παράνομο. Η ίδια η φύση, ωστόσο, δείχνει, κατά τη γνώμη μου, ότι είναι δίκαιο όποιος είναι καλύτερος και δυνατότερος να έχει περισσότερα από τον χειρότερο και τον πιο αδύνατο.

Πλάτων, Γοργίας, 483 b- d

Ποια είναι η άποψη του Καλλικλή για την αδικία; Να τη συγκρίνετε με την αντίστοιχη άποψη του Πρωταγόρα στο παρακάτω απόσπασμα από το κείμενο αναφοράς: «ἐζήτουν δὴ ἀθροίζεσθαι καὶ σώζεσθαι κτίζοντες πόλεις· ὅτ' οὖν ἀθροισθεῖεν, ἡδίκουν ἀλλήλους ἅτε οὐκ ἔχοντες τὴν πολιτικὴν τέχνην, ὥστε πάλιν σκεδαννύμενοι διεφθείροντο».

Μονάδες 10

Γ. Α Δ Ι Δ Α Κ Τ Ο Κ Ε Ι Μ Ε Ν Ο
Ξενοφών, Απολογία Σωκράτους, 31 - 34,
(ed. E.C. Marchant, OXFORD CLASSICAL TEXTS)

Στο παρακάτω απόσπασμα από τον επίλογο του έργου
«Απολογία Σωκράτους», ο Ξενοφών διατυπώνει κρίσεις για τη
στάση του Σωκράτη στο δικαστήριο .

Ἄνυτος μὲν δὴ διὰ τὴν τοῦ υἱοῦ πονηρὰν παιδείαν καὶ διὰ τὴν αὐτοῦ ἀγνωμοσύνην ἔτι καὶ τετελευτηκῶς τυγχάνει κακοδοξίας.

Σωκράτης δὲ διὰ τὸ μεγαλύνειν ἑαυτὸν ἐν τῷ δικαστηρίῳ φθόνον ἐπαγόμενος μᾶλλον καταψηφίσασθαι ἑαυτοῦ ἐποίησε τοὺς δικαστάς. ἐμοὶ μὲν οὖν δοκεῖ θεοφιλοῦς μοίρας τετυχηκέναι τοῦ μὲν γὰρ βίου τὸ χαλεπώτατον ἀπέλιπε, τῶν δὲ θανάτων τοῦ ῥάστου ἔτυχεν. ἐπεδειξατο δὲ τῆς ψυχῆς τὴν ῥώμην· ἐπεὶ γὰρ ἔγνω τοῦ ἔτι ζῆν τὸ τεθνάναι αὐτῷ κρεῖττον εἶναι, ὥσπερ οὐδὲ πρὸς τᾶλλα τὰ γαθὰ προσάντης ἦν, οὐδὲ πρὸς τὸν θάνατον ἐμαλακίσαστο, ἀλλ' ἴλαρῶς καὶ προσεδέχετο αὐτὸν καὶ ἐπετελέσατο. ἐγὼ μὲν δὴ κατανοῶν τοῦ ἀνδρὸς τὴν τε σοφίαν καὶ τὴν γενναιότητα οὔτε μὴ μεμνησθαι δύναμαι αὐτοῦ οὔτε μεμνημένος μὴ οὐκ ἐπαινεῖν. εἰ δέ τις τῶν ἀρετῆς ἐφιεμένων ὠφελιμωτέρῳ τινὶ Σωκράτους συνεγένετο, ἐκεῖν οὖν ἐγὼ τὸν ἄνδρα ἀξιομακαριστότατον νομίζω.

προσάντης: ἀπότομος, ἀπόκρημος, μτφ. αντίθετος
ἐμαλακίσαστο: ἔδειξε ἀδυναμία, δειλίασε
ἐφιεμένων: αὐτῶν που ἐπιθυμούν

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του παρακάτω αποσπάσματος: «Ἄνυτος μὲν... τετυχηκέναι».

Μονάδες 10

Γ2. Για ποιους λόγους ο Ξενοφών θεωρεῖ ότι ο Σωκράτης ἐπέδειξε ψυχικὴ ῥώμη και πῶς κρίνει τη στάση του;

Μονάδες 10

Γ3.α. «ἐμοὶ μὲν οὖν δοκεῖ θεοφιλοῦς μοίρας τετυχηκέναι τοῦ μὲν γὰρ βίου τὸ χαλεπώτατον»: να ξαναγράψετε το απόσπασμα μεταφέροντας τα επίθετα στον αντίθετο αριθμό, στον συγκριτικό βαθμό και μετατρέποντας όλους τους υπόλοιπους κλιτικούς ονοματικούς τύπους στον αντίθετο αριθμό.

(μονάδες 7)

β. «ἐπεὶ γὰρ ἔγνω τοῦ ἔτι ζῆν τὸ τεθνάναι»: να γράψετε το β' ενικό πρόσωπο προστακτικής όλων των ρηματικών τύπων του αποσπάσματος, στον ίδιο χρόνο και στην ίδια φωνή .

(μονάδες 3)

Μονάδες 10

Γ4.α. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τούς όρους: διὰ τὸ μεγαλύνειν, τοῦ ζῆν, τοῦ ἀνδρός, ἀξιομακαριστότατον.

- β. Να εντοπίσετε και να χαρακτηρίσετε ως προς το είδος τον υποθετικό λόγο του κειμένου, αιτιολογώντας τον χαρακτηρισμό σας (μονάδες 3). Να κάνετε όλες τις απαραίτητες αλλαγές ώστε να δηλώνει το προσδοκώμενο (μονάδες 3).

(μονάδες 6)

Μονάδες 10ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ**A1.α.**

1. Σωστό, «πολιτικὴν γὰρ τέχνην οὐπω εἶχον, ἤς μέρος πολεμική»
2. Σωστό, «Ζεὺς οὖν δείσας περὶ τῶ γένει ἡμῶν μὴ ἀπόλοιτο πᾶν»
3. Λάθος, «νενέμηνται δὲ ᾧδε· εἷς ἔχων ἰατρικὴν πολλοῖς ἱκανὸς ἰδιώταις, καὶ οἱ ἄλλοι δημιουργοί»

β

1. Η αντωνυμία «αὐτῶν» αναφέρεται στην λέξη «τῶν θηρίων»
2. Το επίρρημα «οὕτω» αναφέρεται στη φράση «ὡς αἱ τέχνηαι νενέμηνται»

- B1.** Συστατικά μέρη της πολιτικής αρετής είναι η αιδώς και η δίκη. Η αιδώς είναι το αίσθημα σεβασμού ενός μέλους της κοινότητας έναντι των υπολοίπων, όλες οι ηθικές αναστολές και φόβοι που προφυλάσσουν τον άνθρωπο από αντικοινωνική συμπεριφορά (με άλλα λόγια: ο αυτοσεβασμός, η ντροπή που νιώθει ο άνθρωπος όταν έχει προβεί σε τέτοια συμπεριφορά). Σε ένα λεξικό με τον τίτλο Όροι, το οποίο ανάγεται στην πλατωνική Ακαδημία, η αιδώς ορίζεται ως «εκούσια υποχώρηση από απερίσκεπτη συμπεριφορά, σύμφωνα με το δίκαιο και αυτό που φαίνεται καλύτερο· εκούσια κατανόηση του καλύτερου· προσοχή για αποφυγή της δικαιολογημένης επίκρισης» (412c). Το δίπολο των αρετών αιδώς και δίκη ισοδυναμεί με το σωφροσύνη και δικαιοσύνη, το οποίο χρησιμοποιεί ο Πρωταγόρας στο επιμύθιο του λόγου του. Η δίκη στο συγκεκριμένο απόσπασμα η λέξη δίκη δεν χρησιμοποιείται με τη σημασία της δικαστικής διαδικασίας. Βρίσκεται κοντά στην αρχική της σημασία· δίκη: το ορθό, το δίκαιο. Κατά προέκταση, η δίκη δηλώνει εδώ την έμφυτη αντίληψη για το σωστό, το κοινό περί δικαίου αίσθημα.

Η αιδώς και η δίκη έχουν κοινωνιοπλαστική αποστολή. Χάρη στην αιδώ και στη δίκη εξασφαλίζεται η αρμονική συμβίωση μέσα στην πόλη, η συνοχή του συνόλου, η ισορροπία και η ευταξία. Με αυτές αναπτύσσονται μεταξύ των ανθρώπων σχέσεις φιλίας, συνεργασίας, αλληλεγγύης και αλληλοσεβασμού. Ειδικότερα η «αιδώς» οδηγεί σε ό,τι ονομάζεται «πόλεων κόσμοι», δηλαδή εμπνέει στους πολίτες κόσμια συμπεριφορά και συντελεί στην κατάκτηση της αυτονομίας τους, αναγκαία για την αρμονία της κοινωνίας. Η «δίκη» παραπέμπει στο «πόλεων δεσμοί», δηλαδή σε υπαγορεύσεις με τις οποίες οι πολίτες υποβάλλονται σε δεσμεύσεις της συμπεριφοράς τους, ώστε να επιβάλλεται η συνοχή της πολιτικής κοινωνίας. Η συμπληρωματική λειτουργία των δύο «δώρων» συνεπάγεται «φιλίαν», που σημαίνει ηθική ενότητα της πολιτείας, σύμπνοια και ομόνοια των πολιτών, ώστε να συμβιώνουν αρμονικά. Χρειάζεται βέβαια να διευκρινισθεί ότι οι δύο αξίες δόθηκαν ως πρότυπα που έπρεπε να κατακτηθούν από τους ανθρώπους με τη λογική και τον προσωπικό αγώνα.

- B2.** Στο συγκεκριμένο απόσπασμα ο Δίας διευκρινίζει στον Ερμή πως οι συνιστώσες της πολιτικής αρετής, αιδώς και δίκη, επιβάλλεται να μοιραστούν σε όλους τους ανθρώπους καθώς δεν θα ήταν δυνατόν να συγκροτηθούν πόλεις, εάν λίγοι είχαν μερίδιο σε αυτές (««Επί πάντας», ἔφη ὁ Ζεὺς, «καὶ πάντες μετεχόντων· οὐ γὰρ ἂν γένοιτο πόλεις, εἰ ὀλίγοι αὐτῶν μετέχοιεν»). Ο Δίας λοιπόν παρουσιάζεται αμείλικτος και θεσπίζει νόμο να τιμωρείται με θανατική ποινή όποιος δεν μετέχει στην αιδώ και τη δίκη («καὶ νόμον γε θές παρ' ἐμοῦ τὸν μὴ δυνάμενον αἰδοῦς καὶ δίκης μετέχειν κτείνειν ὡς νόσον πόλεως»). Οι γλωσσικές επιλογές με τις οποίες παρουσιάζεται η εντολή του Δία είναι: η εναλλαγή ευθέος- πλαγίου λόγου (««Επί πάντας», ἔφη ὁ Ζεὺς, «καὶ πάντες μετεχόντων»),

η παρομοίωση («ὡς νόσον πόλεως»), η επανάληψη («πάντας, πάντες, μετεχόντων μετέχοιεν»), η προστακτική έγκλιση («νόμον γε θές»).

Γενικότερα, η επιβολή της θανάτωσης συνιστά ένα σκληρό και απάνθρωπο μέσο. Ερμηνεύοντας την επιβολή της θανατικής ποινής στον μύθο του Πρωταγόρα γίνεται κατανοητό πως ο Δίας την θεσπίζει προκειμένου να εξασφαλίσει την καθολικότητα των δυο χαρακτηριστικών της πολιτικής αρετής, καθώς η αιδώς και η δίκη δόθηκαν στον άνθρωπο σε ένα μεταγενέστερο στάδιο κι όχι από την αρχή της δημιουργίας του. Δεν είναι επομένως μέρος της αρχικής φύσης του ανθρώπου αλλά ο άνθρωπος πρέπει να τις κατακτήσει έχοντας βούληση και καταβάλλοντας προσωπική προσπάθεια. Όποιοι δεν καταφέρουν να αναπτύξουν αυτές τις «δυνάμεις» ικανότητες, δεν μπορούν να αποτελούν μέλη της οργανωμένης πολιτικής κοινωνίας. Εν κατακλείδι, η αυστηρότητα της ποινής του Δία καταδεικνύει την αναγκαιότητα και τη σημασία της καθολικής συμμετοχής στην αιδώ και την δίκη.

- B3.**
1. Λάθος
  2. Λάθος
  3. Σωστό
  4. Σωστό
  5. Λάθος

B4. α.

1. ε
2. γ
3. στ
4. ζ
5. η
6. α

Από τη στήλη Β περισεύουν το α και το δ

β. Οι ηθικές αξίες **διαφθείρονται** από τον υπερκαταναλωτισμό.

Οι **δημιουργοί** της θεατρικής παράστασης παραχώρησαν συνέντευξη τύπου.

- B5.** Στο συγκεκριμένο απόσπασμα από τον Γοργία του Πλάτωνα αποτυπώνεται η άποψη του Καλλικλή για την αδικία η οποία ορίζεται ως η υπεροχή των καλύτερων και ισχυρότερων ανθρώπων. Σύμφωνα με τον Καλλικλή οι νόμοι και το αξιακό σύστημα της κοινωνίας επιβάλλονται από τους πολλούς και ανίσχυρους ανθρώπους («αυτοί που καθορίζουν...οι πολλοί) με σκοπό να εξυπηρετήσουν τα δικά τους συμφέροντα («Αυτοί καθορίζουν...συμφέρον τους»). Ο συνομιλητής του Σωκράτη διατείνεται πως η αδικία υφίσταται μέσα στα πλαίσια της οργανωμένης κοινωνίας από τους αδύναμους και ανίκανους ανθρώπους, ενώ η δικαιοσύνη αποτελεί μια υποκριτική κοινωνική σύμβαση.

Αυτή η άποψη του Καλλικλή έρχεται σε αντίθεση με την άποψη του Πρωταγόρα όπως φαίνεται στο δοθέν απόσπασμα. Στην προσπάθειά τους να σωθούν οι άνθρωποι από τα θηρία μαζεύονταν και ζούσαν όλοι μαζί. Όμως, όποτε συγκεντρώνονταν, αδικούσε ο ένας τον άλλο, αφού δεν είχαν την πολιτική τέχνη, κι έτσι πάλι σκορπίζονταν και τους έτρωγαν τα θηρία («έζητουν δὴ ἀθροίζεσθαι καὶ σφάζεσθαι κτιζόντες πόλεις: ὥστε πάλιν σκεδαννύμενοι διεφθείροντο.»). Ο Πρωταγόρας υποστηρίζει πως η αδικία είναι ανασταλτικός παράγοντας για τη συγκρότηση της πολιτικά οργανωμένης κοινωνίας και πως η μόνη λύση για να ζήσουν οι άνθρωποι αρμονικά είναι η επιβολή νόμων και κανόνων προκειμένου να υπάρχει ενότητα μέσα στην κοινωνία.

- Γ1.** Ο Ανυτος, λοιπόν, ακόμα και πεθαμένος έχει κακή φήμη λόγω της κακής αγωγής του γιου του και (λόγω) της δικής του υπεροψίας. Ο Σωκράτης, όμως, επειδή εκθείαζε τον εαυτό του στο δικαστήριο, προκαλώντας το φθόνο, έκανε (ακόμα) περισσότερο τους δικαστές να τον καταδικάσουν σε θάνατο. Σε εμένα, όμως, φαίνεται ότι του έτυχε μούρα που αγαπούν οι θεοί.

- Γ2.** Στο απόσπασμα από το έργο του <<Απολογία Σωκράτους>> ο Ξενοφών αναφέρεται στη δύναμη ψυχής που επέδειξε ο Σωκράτης μετά την εναντίον του καταδικαστική απόφαση (<< ἐπεδείξατο δὲ τῆς ψυχῆς τὴν ῥώμην>>). Αιτιολογεί τη θέση του υποστηρίζοντας ότι είχε αποφασίσει πως είναι καλύτερο να πεθάνει, παρά να συνεχίσει να ζει (<<ἐπεὶ γὰρ ἔγνω τοῦ ἔτι ζῆν τὸ τεθάναι

αὐτῷ κρεῖττον εἶναι>>). Δεν δέχθηκε μπροστά στο θάνατο, και τον δέχτηκε χαρούμενος, (<<οὐδὲ πρὸς τὸν θάνατον ἐμαλακίσατο, ἀλλ' ἰλαρῶς καὶ προσεδέχετο αὐτὸν καὶ ἐπετελέσατο>>), τηρώντας τη στάση του, να μην εναντιώνεται σε οτιδήποτε θεωρούσε αγαθό. Η στάση του αυτή κρίνεται από τον Ξενοφώντα ως σοφή και γενναία, γι' αυτό και τον επαινεί (<<ἐγὼ μὲν δὴ κατανοῶν τοῦ ἀνδρὸς τὴν τε σοφίαν καὶ τὴν γενναιότητα οὔτε μὴ μεμνησθαι δύναμαι αὐτοῦ οὔτε μεμνημένος μὴ οὐκ ἐπαινεῖν>>). Τέλος, φαίνεται να θεωρεί ως πολύ τυχερό άνθρωπο όποιο μαθητή μαθήτευσε δίπλα σε κάποιον πιο ωφέλιμο από τον Σωκράτη (<<εἰ δέ τις τῶν ἀρετῆς ἐφιεμένων ὠφελιμωτέρῳ τινὶ Σωκράτους συνεγένετο, ἐκεῖν ον ἐγὼ τὸν ἄνδρα ἀξιομακαριστότατον νομίζω>>).

Γ3. α Ἡμῖν μὲν οὖν δοκεῖ θεοφιλεστέρων μοιρῶν τετυχηκέναι· τῶν μὲν βίων τὰ χαλεπώτερα

β. γνῶθι

ζῆ

τεθνηκώς /τεθνεώς ἴσθι, <τέθναθι>(ποιητικός τύπος)

Γ4.α διὰ τό μεγαλύνειν: έναρθρο απαρέμφατο σε θέση εμπρόθετου επιρρηματικού προσδιορισμού της αιτίας στη μετοχή «ἐπαγόμενος»
τοῦ ζῆν: έναρθρο απαρέμφατο, ως ονοματικός ετερόπτωτος προσδιορισμός, γενική συγκριτική στο «κρεῖττον» (α' όρος: τὸ τεθάναι)
τοῦ ἀνδρὸς: ονοματικός ετερόπτωτος προσδιορισμός, γενική κτητική στα ουσιαστικά «τὴν σοφίαν» και «τὴν γενναιότητα»
ἀξιομακαριστότατον: κατηγορούμενο στο αντικείμενο ρήματος «τὸν ἄνδρα» μέσω του ρήματος «νομίζω»

β. Υπόθεση: εἰ + οριστική (συνεγένετο)

Απόδοση: οριστική (νομίζω)

Προσδοκώμενο: υπόθεση ἔάν (ἄν, ἦν) συγγένηται

Απόδοση: νομιῶ

Επιμέλεια:

Μαυρακάκης Μανώλης, Ρολάκη Μαρία, Ψαράκη Μάρω